

Parlamentul
Republicii Moldova

VB1 nr. 31

26.09.2025

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

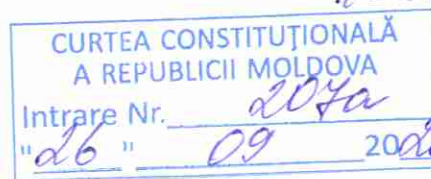
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

*prezentată în conformitate cu articolul 4 alin. (1) lit. a), 24, 25 alin.(1) lit. g)
din Legea nr. 74 din 10 aprilie 2025 cu privire la Curtea Constituțională*

**pentru controlul constituționalității
art. 21 alin. (8) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice**

A. Autorul sesizării

Vlad Batrîncea

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Bulevardul Ștefan cel Mare și Sfînt 105,

MD-2073 Chișinău

B. Informații pertinente

La 13 iunie 2025, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 100 prin care a modificat, printre altele, art. 21 alin. 8 din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice, prin care după sintagma: „Activitatea partidului politic nu poate fi limitată pe parcursul campaniei electorale la care participă”, a fost introdusă sintagma: „, introducând sintagma: „cu excepția cazurilor în care limitarea activității partidului politic se cere pentru comiterea unor încălcări grave ale legii, astfel cum sunt prevăzute acestea la art. 3 și la alin. (3¹) din prezentul articol. Activitatea partidului politic nu poate fi limitată pentru încălcări minore.”

Legea nr. 100 din 13 iunie 2025 a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 317-319/14.06.25 art. 345, intrînd în vigoare la 14 iunie 2025.

C. Obiectul sesizării. Norma contestată

Legea contestată: art. 21 alin. 8 din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice

Textul contestat:

Sintagma de la art. 21 alin. (8):

„...cu excepția cazurilor în care limitarea activității partidului politic se cere pentru comiterea unor încălcări grave ale legii, astfel cum sunt prevăzute acestea la art. 3 și la alin. (3¹) din prezentul articol. Activitatea partidului politic nu poate fi limitată pentru încălcări minore.”

D. Prevederi constituționale pretins încălcate.

Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

1. Art. 23 alin. (2): Dreptul persoanei de a-și cunoaște drepturile și obligațiile
2. Art. 38: Dreptul de a fi ales și de a participa la alegeri
3. Art. 41: Libertatea partidelor politice și egalitatea în fața legii
4. Art. 54: Restrângerea drepturilor fundamentale - condiții de legalitate, necesitate, proporționalitate și respectarea esenței dreptului

Observații principale:

- Norma contestată este imprevizibilă, nespecificând clar procedura și condițiile aplicării, ceea ce lasă loc de arbitrar.
- Aplicarea normei contestate în perioada campaniei electorale în lipsa unei proceduri clare poate conduce la restrângerea nejustificată a drepturilor electorale.

- Normele contestate pot conduce la aplicarea unor măsuri mai dure decât hotărârile finale, afectând principiul proporționalității.

- Lipsa clarității privind drepturile și obligațiile candidaților desemnați pentru a participa în alegeri atât de către partide, cât și în cadrul unor Blocuri electorale.

În opinia autorului sesizării, sunt incidente cauzei drepturile garantate la art. 23, 38, 41 din Constituție care urmează a fi evaluate și prin prisma art. 54 din Constituție.

Jurisprudența Curții europene a drepturilor omului
Hotărârea din 04.08.2020 pe cauza Partidul Politic „Patria” și alții ȘI ALȚII v. REPUBLICA MOLDOVA (Cererea nr. 5113/15 și altele 14).

Jurisprudența relevantă

• Hotărârea CEDO din 04.08.2020 în cauza Partidul Politic „Patria” și alții v. Republica Moldova (Cererea nr. 5113/15 și altele 14).

Cazul vizează: Art. 3 P1 din Convenție

• Participarea la alegeri

Excluderea arbitrară a unui partid cu trei zile înaintea alegerilor parlamentare din cauza presupusei utilizări a fondurilor străine nedeclarate

• Excluderea bazată pe acuzații neîntemeiate

• Garanții procedurale insuficiente împotriva arbitrariului

• Lipsa motivării deciziilor instanțelor naționale

CEDO a reținut:

32. Principiile generale referitoare la Articolul 3 din Protocolul nr. 1 la Convenție, inclusiv condițiile de eligibilitate pentru a candida la alegeri, au fost stabilite în mai multe hotărâri relevante, printre care se numără:

- Davydov și alții v. Rusia (§§ 271-77),
- Paksas v. Lituania (nr. 34932/04, § 96, CEDO 2011),
- Orujov v. Azerbaidjan (nr. 4508/06, §§ 40-42, 26 iulie 2011),
- Ždanoka v. Letonia (nr. 58278/00, § 115, CEDO 2006 IV),
- Tănase v. Moldova (nr. 7/08, §§ 154-61, CEDO 2010).

În cadrul acestor hotărâri, Curtea a reafirmat că, deși Statele Contractante beneficiază de o marjă largă de apreciere în stabilirea condițiilor privind dreptul de vot și dreptul de a candida, este competența Curții să analizeze în ultimă instanță dacă aceste condiții sunt conforme cu cerințele Articolului 3 din Protocolul nr. 1. Curtea verifică dacă:

• condițiile nu aduc atingere esenței drepturilor electorale, afectând astfel eficacitatea lor;

- acestea respectă principiul legalității, fiind impuse în conformitate cu legea;
- urmăresc un scop legitim, cum ar fi protejarea ordinii democratice;

• mijloacele utilizate pentru atingerea acestor scopuri nu sunt disproporționate sau arbitrar.

Astfel, Curtea exercită un control de proporționalitate și legalitate asupra măsurilor adoptate de autorități (a se vedea Davydov și alții, § 272; Paksas, §§ 96-97; Tănase, §§ 161-62; Dicle și Sadak v. Turcia, § 83).

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

1. Încălcarea art. 23 alin. (2) - Imprevizibilitatea legii

Prevederea legală contestată instituie o ingerință severă și cu caracter imprevizibil asupra dreptului fundamental de a participa la alegeri.

Aspectele critice sunt:

- Lipsa unor criterii clare și obiective și a unei proceduri previzibile pentru aplicarea excepției pe durata campaniei electorale determină riscul unor interpretări arbitrare și abuzive, vulnerabilizând astfel principiul legalității și egalității în competiția electorală.
- Riscul excluderii unui partid din alegeri fără o constatare definitivă de vinovăție sau ilegalitate contravine principiilor fundamentale ale statului de drept și ale dreptului la un proces echitabil.
- Ambiguitatea privind efectele aplicării excepției asupra dreptului candidaților desemnați: nu este clar în ce măsură măsura afectează dreptul individual de a fi ales al candidaților, ceea ce creează un spațiu larg pentru aplicarea discreționară și abuzivă a acestei măsuri.

2. Încălcarea art. 38 - Dreptul de a fi ales

Limitarea activității unui partid politic în timpul campaniei electorale influențează direct dreptul candidaților de a participa în alegeri, fără ca aceștia să fi fost sancționați definitiv, fapt ce contravine principiilor democratice și drepturilor fundamentale. De altfel, față de candidați nici măcar nu au fost formulate pretenții, dar aceștia ar putea fi vizați, dacă se utilizează excepția contestată sau ar putea fi generate condiții pentru anularea alegerilor:

- Comisia Electorală Centrală (CEC) nu a identificat motive concrete sau temeinice pentru excluderea autorului sesizării sau a candidaților desemnați de partid din procesul electoral.
- Ministerul Justiției, în calitate de organ executiv cu potențiale interese politice, a solicitat excluderea partidului bazându-se pe aceeași bază factuală, dar cu o interpretare mult mai restrictivă și cu o măsură ce produce efecte juridice mult mai grave decât cele stabilite de CEC, dar la sesizarea CEC făcută într-o procedură imprevizibilă.
- Această situație creează un precedent periculos, în care autorități cu funcție executivă pot interveni direct și arbitrar în procesul electoral, încălcând astfel separația puterilor în stat și independența instituțiilor.

3. Încălcarea libertății partidelor politice (art. 41 Constituție)

Limitarea activității unui partid în baza unei simple solicitări a Ministerului Justiției, la sesizarea CEC, fără existența unei hotărâri definitive a instanței judecătorești, aduce atingere unor drepturi și principii fundamentale:

- Libertatea de asociere politică este compromisă prin suspendarea activității unui partid fără respectarea unui proces legal echitabil;
- Egalitatea în fața legii este încălcată, deoarece partidul în cauză este exclus temporar din competiția electorală fără o sancțiune definitivă și fără o procedură transparentă;
- Echilibrul între puterile politice și cele judiciare este perturbat, oferind guvernului

un instrument de influențare a competiției electorale prin presiuni asupra partidelor politice rivale;

- Aceste aspecte afectează grav principiile democratice și funcționarea corectă a statului de drept.

4. Lipsa unui cadru procedural clar și garantat

- Nu există prevederi clare care să stabilească dacă și în ce condiții poate fi aplicată excepția contestată pe durata campaniei electorale;

- Nu este definită aria de aplicare a excepției contestate în raport cu partidul și cu candidații desemnați, ceea ce lasă loc interpretărilor discreționare;

- Nu sunt prevăzute garanții procedurale suficiente pentru protejarea drepturilor partidului și ale candidaților, inclusiv posibilitatea unei apărări efective și a unui termen maxim de aplicare a măsurii;

5. Încălcarea avizelor și Codului bunelor practici în materie electorală ale Comisiei de la Veneția și a practicii Curții Constituționale.

Chiar dacă norma contestată nu prevede direct modificarea Codului electoral, aceasta vizează anume drepturile electorale în cadrul campaniei electorale.

Respectiv, standardele și termenele de modificare a legislației electorale pentru garantarea stabilității proceselor electorale urmează a fi respectate. Astfel, norma contestată a fost introdusă abuziv cu mai puțin de un an până la alegerile parlamentare.

În speță, norma contestată a fost adoptată cu mai puțin de 2,5 luni înainte de începerea campaniei electorale pentru alegerile parlamentare din 28 septembrie 2025, generând criterii noi de excludere din cursă a unor subiecți electorali prin intervenția arbitrară a puterii executive în procesul electoral, Comisiei Electorale Centrale, unicul organ responsabil de administrarea procesului electoral, fiindu-i atribuit un rol formal în cadrul procedurii conform normei contestate.

De altfel, urmare a aplicării normei contestate, se afectează stabilitatea procesului electoral și se generează incertitudine cu privire la modul de intervenție a CEC în cazul aplicării normei contestate.

În acest sens vom menționa cauza Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” parte-componentă a Blocului electoral Patriotic al Socialiștilor, Comuniștilor, Inima și Viitorul Moldovei.

În cauza indicată supra, Ministerul Justiției a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” prin care a solicitat:

- a admite cererea de chemare în judecată și a dispune limitarea activității Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI”,
- a aplica măsura asiguratorie sub formă de limitare a activității Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” pe perioada examinării cauzei, până la pronunțare în fond, conform art. 21 alin. 3² din Legea nr.294/2007 privind partidele politice.

Prin încheierea din 25 septembrie 2025 Curtea de Apel Chișinău a dispus aplicarea măsurii asiguratorii sub formă de limitare a activității Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” pe perioada examinării cauzei, până la pronunțare în fond, conform art. 21 alin. 3² din Legea nr.294/2007 privind partidele politice.

Codul electoral nu prevede care sunt consecințele juridice ale acestei măsuri și nici Legea privind partidele politice nu prevăd soluții explicite cu, urmează să acționeze CEC, fapt care lasă loc de arbitrar.

De altfel, urmare a emiterii încheierii Curții de Apel Chișinău din 25 septembrie 2025 privind aplicarea măsurii asigurătorii sub formă de limitare a activității Partidului Politic Partidul Republican „INIMA MOLDOVEI” pe perioada examinării cauzei, la 26 septembrie 2026 CEC urmează să se expună asupra modului de executare a încheierii judecătorești, existând riscuri de arbitrar.

F. Concluzie și solicitări

Având în vedere toate argumentele și premisele prezentate, se poate observa că prevederea legală contestată aduce atingere gravă și nejustificată drepturilor fundamentale garantate de Constituție, precum și standardelor internaționale enunțate în jurisprudența CEDO.

Aplicarea normei contestate, fără criterii clare, transparente și fără o hotărâre definitivă, afectează în mod direct dreptul fundamental la participarea liberă și egală în alegeri, punând sub semnul întrebării esența procesului democratic.

Mai mult, crearea premiselor pentru intervenția disproporționată a autorităților executive în procesul electoral, prin restrângerea activității unui partid politic fără evaluare judiciară definitivă, subminează echilibrul instituțional și principiul separației puterilor în stat, fundament al unui stat democratic și al statului de drept.

În lumina acestor aspecte, solicităm respectuos Înaltei Curți să garanteze protecția drepturilor constituționale și a angajamentelor internaționale asumate de Republica Moldova, declarând neconstituționalitatea prevederilor care permit aplicarea măsurilor asigurătorii în condițiile descrise. Aceasta va asigura protecția drepturilor fundamentale și integritatea procesului electoral, consolidând în același timp încrederea publică în instituțiile democratice și respectul față de statul de drept.

Prin urmare, **solicităm:**

1. A admite sesizarea privind excepția de neconstituționalitate
2. A declara neconstituțională următoarea sintagmă de la art. 21 alin. (8) din Legea nr. 294/2007 privind partidele politice:

„...cu excepția cazurilor în care limitarea activității partidului politic se cere pentru comiterea unor încălcări grave ale legii, astfel cum sunt prevăzute acestea la art. 3 și la alin. (3¹) din prezentul articol. Activitatea partidului politic nu poate fi limitată pentru încălcări minore.”

3. Suspendarea normei contestate până la examinarea sesizării în fond.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Subsemnatul, Vlad Batrîncea în calitate de autor al sesizării, declar că informațiile prezentate Înaltei Curți sunt veridice

Cu respect,

Vlad BATRÎNCEA